

Monestir de santa Maria - Bassal dels Corbs - Balma de sant Martí - ermita de santa Anna - Monestir de santa Maria

Itinerari: La balma de sant Martí és un dels antics indrets de la muntanya montserratina envoltat d'una permanent confusió sobre el seu origen. Moltes persones insisteixen a nomenar-la ermita, fins i tot, un desafortunat cartell l'anomena així. Aquesta balma mai ha format part de l'eremitori montserratí i el seu ús cal buscar-lo en les activitats dels carboners molt presents en aquesta zona de la muntanya. Posteriorment, un cop acabada la feina de fer carbó algunes persones aprofitaren l'indret per fer-hi estada i a poc a poc s'anà convertint en un agradable i acollidor refugi, endreçat i arreglat.

Hi ha diversos camins per arribar a aquesta balma. El proposat en aquest itinerari surt del monestir de Santa Maria, puja pel camí de sant Miquel i segueix pel camí les ermites, denominació moderna de l'antic camí de ferradura a Sant Jeroni, fins al pla de les Taràntules. Es continua cap a les ermites de sant Joan i sant Onofre, primer, i després cap a l'ermita de santa Catalina. Abans d'arribar a aquesta darrera s'agafa el camí antic de la Vinya Nova (Bassal dels Corbs). Passat el Bassal dels Corbs es deixa aquest camí i s'agafa un corriol, primer força precari, fins a trobar una gran carbonera des d'on se'n puja a la Balma de sant Martí. Es retorna a la gran carbonera i es continua pel camí en direcció de ponent per pujar per una nova canal que permet flanquejar la cara oest de la Gorra Frígia. Després d'arribar a un petit coll petri es baixa per un corriol per trobar el camí nou de sant Jeroni que, resseguint-lo en direcció al Pla de les Taràntules. Abans d'arribar-hi s'agafa un camí que permet baixar al camí del Trencabarrals i després s'agafa el camí a l'ermita de santa Anna des d'on es baixa cap al monestir de Santa Maria.

Dificultat: És especial delicat el primer tram del camí que va des del Bassal dels Corbs a la Balma de sant Martí. Es tracta d'un pas que exigeix habilitat i agilitat. Evitar fer-lo si el terra està moll.

Material recomanat: És necessari portar aigua (recomanable un litre i mig a

l'estiu), botes de tresc, roba d'abric segons el temps i, a l'estiu, barret.

Distància: 7,1 km

Durada: 2 hores 40 minuts

Altitud màxima: 1.054 m

Altitud mínima: 711 m

Alçada de la sortida: 711 m

Alçada de l'arribada: 711 m

Diferència alçada sortida i punt més alt: 341 m

Diferència entre altitud sortida i arribada: 0 m

Diferència entre punt més baix i punt més alt: 342 m

Ascensió acumulada des de la sortida: 542 m

Descens acumulat des de la sortida : 542 m

Descripció de l'itinerari

Inici Monestir de Santa Maria de Montserrat. Sortida de la plaça de la Creu. Plaça de la Creu. Sortida des del davant de l'estació del cremallera a la plaça de la Creu davant de la cafeteria i les botigues. A un extrem de la plaça hi ha la creu de Sant Miquel, obra de Josep M. Subirachs.

2 minuts. Plaça de l'Abat Oliba. Seguir el curt carrer que puja al costat de la creu de Josep M. Subirachs. Arribada a la plaça de l'abat Oliba. Edificis de les cel·les al voltant de la plaça. Al mig de la plaça dos alts i vells cedres del Líban, un tell i un teix. Al fons queda la font del Portal amb l'escultura de bronze de Manuel Cusachs dedicada a l'Abat Oliba, fundador del Monestir de santa Maria. Aquesta font substitueix l'antiga font del Portal, feta malbé pels aiguats del juny del 2000. Emprendre el camí de l'esquerra ample i empedrat que puja a l'esquerra de la font.

A l'esquerra es deixa l'ascensor que baixa a l'estació del cremallera, passar entre les estacions inferiors del funicular de Sant Joan (dreta) i la superior del de la Santa Cova (esquerra). A la dreta hi ha el monument a Pau Casals i el camí, amb una reixa de ferro, de la capella de la Dolorosa i del Via Crucis. Més endavant, a la dreta, es troba el camí de la miranda de fra Garí, bonic mirador a vista d'ocell del santuari. A l'inici hi ha algunes fonts, i estàtues commemoratives d'esdeveniments o persones relacionades amb el santuari montserratí, com el P.

Josep Manyanet o el P. Francesc Coll. En aquest tram i fins al Pla de Sant Miquel el camí està identificat com a PRC-19, GR 5, GR 6 i GR 172.

4 minuts. Bifurcació. Camí de fra Garí. A la dreta, es troba el camí de la miranda de fra Garí, bonic mirador a vista d'ocell del santuari. A l'inici hi ha algunes fonts, i estàtues commemoratives d'esdeveniments o persones relacionades amb la història i devoció del santuari montserratí. Aquest tram de camí i fins al Pla de Sant Miquel, és el camí de sant Miquel, identificat pels senderistes com a PRC-19, GR 5, GR 6 i GR 172. Antigament era el camí de ferradura entre el monestir de Santa Maria i sant Jeroni.

6 minuts. Càmping. A l'esquerra hi ha la zona de l'antic càmping de Montserrat i, a la dreta, el monument a Sant Francesc d'Assís. El pendent del camí es suavitza.

9 minuts. Porta de sant Miquel. El camí arriba a la gran porta enreixada de sant Miquel amb una estàtua de l'arcàngel al capdamunt. Sant Miquel és el patró de la muntanya de Montserrat. Es passa per una porta lateral. Continuar pujant

12 minuts. Roca de la Llicència. A l'esquerra queda la roca de la Llicència, gran bloc caigut del penya-segat, on antigament els monjos tenien llicència d'esperar els pelegrins que pujaven com a penitents pel camí ral de Collbató. El camí passa entre quatre pilars, restes d'un antic aixopluc del qual es va eliminar la teulada per a permetre el pas als vehicles dels bombers .

15 minuts Bifurcació. Camí de la creu de sant Miquel. Abans d'arribar a la capella de Sant Miquel, es deixa un camí molt clar que baixa, a l'esquerra, pel fil de la carena en direcció a la creu de Sant Miquel, balcó de primer ordre sobre la vall del Llobregat, el santuari i el pla de la Trinitat. Retornar al camí que anàvem pujant.

17 minuts. Capella de Sant Miquel. Continuant cap endavant per la pista, es troba tot seguit la capella de Sant Miquel (dreta), protector de la muntanya, sense valor arquitectònic, envoltada d'un porxo, que substitueix l'ermita enrunada pels exèrcits espanyols durant la guerra del Francès. En el segle X ja existia en aquest indret una capella amb la mateixa advocació. Fou refeta l'any 1870 fent-s'hi posteriors reformes. En aquest indret solia desplaçar-se l'abat de Santa Maria, acompanyat per l'escolania, per rebre els peregrins il·lustres que venien pel camí de la Costa de Collbató. En l'entorn de la capella existia una teuleria on es feien

les teules per la nova església del monestir de Santa Maria. Continuem pujant en direcció sud

20 minuts Bassa de Sant Miquel. A la dreta queda l'antiga bassa de Sant Miquel, closa amb una tanca de fusta i arranjada com a punt d'aigua per a ús forestal. Aquesta bassa es troba a la canal de Sant Miquel.

22 minuts Pla de Sant Miquel o dels Soldats. Arribada a un ampli replà que en el seu moment fou lloc d'acampada militar de la guerra del francès. Important cruïlla de camins i punt estratègic de telecomunicacions que unia visualment la serra de Collserola i el Bages abans de l'existència de la ràdio. La vista s'obre al Penedès. Indicadors i important fita antiga. En el pla són apreciables els punts d'ancoratge d'antigues construccions. Senyal indicador.

Des d'aquest indret es pot baixar per la Quadra de sant Miquel fins al camí de la Fita, camí que des de la Santa Cova mena a les coves del Salnitre. També es pot continuar baixant pel camí de la Costa o de les Bateries fins a Collbató. A la dreta, al costat d'una gran fita de pedra, l'antic camí de ferradura continua avui per una pista cimentada de la dreta en forta pujada cap al pla de les Taràntules. El que ara serà una pista cimentada era l'antic camí de ferradura que permetia anar, des d'aquest indret, fins a sant Jeroni. Per una decisió poc sòlida, anys després dels grans incendis de 1986, es decidí cimentar un tram d'aquest camí. El camí careneja la Serra Llarga en direcció al pla de les Taràntules on hi ha l'estació superior del funicular de sant Joan. Després d'una llaçada curta i un collet, des d'on es pot veure novament la creu i la bassa de Sant Miquel, es progressa avançant prop de la carena de la serra Llarga per la seva vessant dreta.

28 minuts. Bifurcació. Després d'una forta pujada, i quan el camí gira a l'esquerra després d'una important llaçada a la dreta, cruïlla amb la drecera antiga que puja des de la bassa de sant Miquel. En aquest indret, per sobre el camí actual, encara és evident la traça del camí antic. El camí segueix paral·lel al carener de la serra Llarga per la seva part obaga orientada a mestral. La serra Llarga, com assenyala Ramon Ribera, es caracteritza per no tenir cap agulla.

40 minuts. Mirador. A l'esquerra del camí hi ha un petit roquissar que és un bon mirador des d'on es domina la serra de sant Joan i el seu torrent, i el conjunt de roques de la regió de santa Magdalena on es troben les d'ermites de sant Joan, sant Onofre i sant Jaume.

42 minuts Mirador. Abans d'iniciar la baixada pronunciada cap a l'estació superior del funicular de Sant Joan a la dreta del camí hi ha un petit corriol que porta a un turó situat sobre mateix de l'estació. Val la pena anar-hi per gaudir d'una excel·lent visió del sector oriental de la muntanya: Sant Jeroni, roca Plana dels Llamps, i més a prop la Gorra Marinera, la Gorra Frígia i Sant Salvador. Continuar per la pista cimentada baixant en una pronunciada llaçada.

43 minuts Pla de les Taràntules. Després de la llaçada de baixada s'arriba al pla de les Taràntules, espai urbanitzat amb arbres on hi ha l'estació superior del funicular de sant Joan. En el pis superior de l'edifici hi ha espai d'informació de l'espai natural i una balconada amb un bon panorama cap al monestir, el pla de la Trinitat i les agulles de Sant Salvador. Antigament, aquest espai havia estat ocupat per un petit bar.

Cruïlla de camins. D'aquest indret surt el camí que permet, després de diverses bifurcacions anar a sant Jeroni, al Pla dels Ocells o a l'ermita de santa Anna Agafar, per una banda, o anar a les ermites de sant Jaume, Sant Joan, Sant Onofre, santa Magdalena i santa Caterina. S'agafa el camí cimentat que davant mateix de la sortida del funicular s'encamina cap a les ermites de sant Jaume, sant Joan i sant Onofre.

51 minuts Ermita de Sant Jaume. Des de l'estació superior del funicular de Sant Joan la pista continua cap a l'oest, en pujada, pel vessant del torrent Fondo cap a les ermites de Sant Joan i de Sant Onofre. Pujada suau, normalment transitada. A poca distància de l'estació a mà esquerra, enlairada sota la protecció de la roca anomenada Gorra Marinera, mirant a l'est, hi ha les restes de l'ermita de sant Jaume. Accés fàcil, però força dret. Si es puja a l'ermita, cal retornar al camí de la pista cimentada. Pujant pel camí són apreciables en tota la seva extensió les ermites de Sant Joan i Sant Onofre a mitjana alçada de la cota 408. El camí continua en lleugera pujada fins a una cruïlla.

53 minuts Bifurcació. Abans d'arribar a la capella de Sant Joan, que queda enlairada en un turó al davant, hi ha una cruïlla senyalitzada. Estem a la capçalera del torrent de sant Joan. A la dreta s'inicien unes escales picades a la roca que pugen, primer a l'ermita de sant Onofre i continuen després cap al coll de santa Magdalena des d'on es pot anar a l'ermita del mateix nom o baixar per les escales de Jacob. A l'esquerra surt el camí de la Font seca que mena al camí de la Costa o de les Bateries. Cal continuar pujant per la pista cimentada.

54 minuts Capella de Sant Joan. El camí continua en lleugera pujada per anar a situar-se per sota de la capella de Sant Joan que s'alça al damunt d'un promontori rocós. Tot seguit el camí porta a les petites escales que donen accés a l'ermita de Sant Joan.

56 minuts Ermites de Sant Joan i Sant Onofre. Al final de les escales hi ha les restes de l'ermita de sant Joan. L'ermita de Sant Joan està construïda aprofitant una gran balma. Les cròniques antigues expliquen que estava separada per 30 pams de l'ermita de Sant Onofre. Antigament hi havia hagut una passarel·la per comunicar les dues ermites. Després s'anul·là aquesta comunicació per tal d'augmentar la soledat dels ermitans. De tal manera que si entre ells només es podien veure i parlar a través d'una petita finestra. Al segle XX un restaurant ocupà part de l'espai de l'ermita. Segons les cròniques de l'època en aquest restaurant era famós pel seu arròs a la catalana.

1 hora. Cruïlla. Camí a l'ermita de santa Caterina. Després d'una baixada, en un revolt, surt camí, mig tapat per troncs que barren el pas, el camí de l'ermita de santa Caterina. No cal agafar-lo sinó continuar per un corriol terrós en lleugera pujada.

1 hora 3 minuts. Coll. Pas de la Mallanquera. Coll petri encaixonat entre la Miranda de sant Joan i la Miranda de santa Caterina.

1 hora 4 minuts. Bassal dels Corbs. Es camina pocs metres per damunt de roca pel peu del Contrafort de la Miranda de santa Magdalena caminant. Al final de la roca entre matolls hi ha dues petites basses on s'acumula l'aigua que s'escola per la roca.

1 hora 5 minuts. Cruïlla. A la dreta, per damunt de la mateixa roca, Inici del camí de carboners que mena a la balma de sant Martí a sota mateix de la Gorra frígia. Durant els primers metres es camina sobre roca viva, a evitar si està moll.

1 hora 8 minuts. Pas. Després de caminar sobre roca s'arriba a un punt on el camí està força malmès per una important pèrdua de terra i s'ha convertit en un pas en baixada lleugerament exposat. Un cop passat aquest punt el camí és agradable amb signes de la seva antiga importància. A la dreta hi ha un caminó a vies d'escalada senyalat amb marques verdes.

1 hora 17 minuts. Carbonera. S'arriba al que fou una gran carbonera. Agafar la

canal terrosa que queda a la dreta per pujar a la balma de sant Martí.

1 hora 18 minuts Cabana Abans d'arribar a la balma es passa per una cabana feta amb troncs on es guarden diverses andròmines, entre les quals hi ha una vella estufa. Continuar pujant per la canal decantant-se lleugerament cap a la dreta per situar-se a la base de la Gorra Frígia.

1 hora 25 minuts Balma de Sant Martí. Després de pujar per la canal terrosa s'arriba a la balma de Sant Martí. Es tracta d'una balma obrada per servir d'aixopluc confortable. Antigament, probablement fou un refugi natural pels carboners que treballaven en les diferents carboneres d'aquesta zona. Pocs metres per sota de la balma hi ha una creu gravada a la roca. Retorn a la gran carbonera per la canal de pujada. Passar per la cabana fins arribar al camí que es seguia des del Bassal dels Corbs.

1 hora 30 minuts Carbonera gran. Sortint de la balma es retorna a la gran carbonera situada en el camí que ve del bassal dels Corbs. Es continua a la dreta pel camí amb alguna marca verda. Es passa per una nova carbonera més petita que l'anterior.

1 hora 33 minuts. Carbonera. S'arriba a una petita carbonera més petita. Per la dreta hi ha la sortida de la canal dels Llorers. S'agafa una canal terrosa que s'enfila per flanquejar la base de la Gorra Frígia que queda a la dreta

1 hora 39 minuts. Coll. Arribada a un petit coll terrós al peu de la cara oest de la Gorra Frígia. Al costat hi ha un petit mirador des d'on es pot gaudir d'una visió d'un sector de la Plantació. Retornar al camí de la canal. Baixar per l'altra banda del coll per anar a trobar la capçalera d'un torrent.

1 hora 43 minuts. Torrent. Després d'una curta baixada pronunciada des del coll el camí passa per la capçalera del torrent de l'Artiga alta. Indicis que fou un punt de descoberta per la pràctica del geocaching. Típic pas montserratí al peu de la roca de la Gorra Frígia. Pujada per anar a un nou coll.

1 hora 48 minuts. Coll. Arribada a un ampli coll petri. Bona vista del sector de sant Jeroni, sant Antoni i sant Salvador. Es surt del coll baixant per roca per entrar tot seguit en una petita canal terrosa.

1 hora 51 minuts. Bifurcació. Baixar fins a trobar el camí nou de sant Jeroni.

Girar a la dreta. Tot seguit el camí travessa per una curta bretxa rocosa

1 hora 54 minuts. Es passa per sota la Gorra Frígia. Magnífica vista. A la dreta hi ha l'extrem inferior de la canal del camí del coll de la Gorra Frígia. Aquesta canal també permet anar a la Balma de sant Martí. Continuar pel camí nou de sant Jeroni.

1 hora 56 minuts. Bifurcació. Petit Corriol a la dreta que puja a l'ermita de santa Magdalena.

1 hora 57 minuts. Bifurcació. Camí a la dreta per pujar a l'ermita de Santa Magdalena. Als pocs metres es troben les Escales de Jacob. Seguir pel camí nou de sant Jeroni.

1 hora 59 minuts. Bifurcació. Es travessa el camí de l'ermita de l'ermita de sant Jaume, recentment rehabilitat. El tram de l'esquerra puja de l'antic camí de ferradura a Sant Jeroni conegut avui com el camí del Trencabarrals i un tram com a PRC 19.

2 hores 1 minut. Bifurcació. Deixar el camí nou de sant Jeroni per agafar el camí de l'esquerra, on el primer tram són unes escales amb un arbre al mig. És un camí d'enllaç per anar ràpidament a l'antic camí de ferradura a Sant Jeroni.

2 hores 3 minuts. Bifurcació. Arribada a l'antic camí de ferradura a Sant Jeroni conegut avui com el camí del Trencabarrals i un tram com a PRC 19..

2 hores 6 minuts. Bifurcació. A l'esquerra hi ha el camí de l'ermita de sant Jaume. Pocs metres després hi ha una nova cruïlla. El tram de l'esquerra continua cap al Trencabarrals i el Pla dels Ocells; i el de la dreta segueix baixant cap a l'ermita de Santa Anna. Seguir per aquest tram que està identificat com a PRC 19.

2 hores 18 minuts. Balma. . A l'esquerra del camí, en una cota situada lleugerament més alta, hi ha la balma de Santa Anna. Aixopluc amb un petit degotall al fons.

2 hores 19 minuts. Torrent. El camí travessa un torrent en el qual encara són visibles les antigues canalitzacions per l'aprofitament de l'aigua.

2 hores 21 minuts. Torrent de santa Maria. Travessar per un gual ample fent un gir de quasi noranta graus a la dreta el torrent de santa Maria.

2 hores 22 minuts. Ermita de santa Anna. El camí s'orienta a l'est, passant per les ruïnes de l'ermita de Santa Anna. Aquesta ermita era la més propera al monestir pujant per l'escala dels pelegrins i per la seva ubicació es trobava en un lloc cèntric amb relació a les altres ermites.

Es considerava que aquesta ermita era la parròquia de totes les altres ermites. Fou edificada l'any 1498 per l'Abat Cisneros (1499-1510). Santa Anna, com a tal no s'hauria de considerar una ermita perquè en ella qui hi vivia no era un ermità sinó un monjo del monestir que exercia de vicari per delegació del pare Abat del monestir de Santa Maria. Les constitucions de l'eremitori montserratí establia que el superior dels ermitans era el pare Abat i aquest delegava la seva autoritat en un monjo o en un ermità. Per regla general el pare Abat delegà sempre com a vicari a un monjo que vivia, primer a l'ermita de Santa Anna i, més endavant, a Sant Benet. Per aquesta raó s'hauria de considerar a Santa Anna com la parròquia de les ermites i això explicaria que a Montserrat hi havia 12+1 ermites; és a dir, 12 ermites i una parròquia que era Santa Anna. El que avui es veu són les restes que quedaren després de la seva destrucció per les tropes franceses l'any 1812. Un cop passades les antigues cisternes de l'ermita i les seves ruïnes s'arriba al camí de la drecera de sant Jeroni.

2 hores 23 minuts. Bifurcació. Cruïlla amb el camí de la drecera de sant Jeroni. Girar a la dreta. Tot seguit s'arriba a la plaça de santa Anna, petit replà amb camins a les quatre direccions. Tòtem indicador. El camí de l'esquerra, enfilant-se per una clapa rocosa, surt el camí que mena a la capella de sant Benet i a la dreta hi ha la continuació del camí de la drecera de sant Jeroni coneguda en aquest tram com l'escala dels Pobres, avui integrada en els itineraris GR 4 i GR 172. Continuar en baixada pel camí de la drecera de sant Jeroni

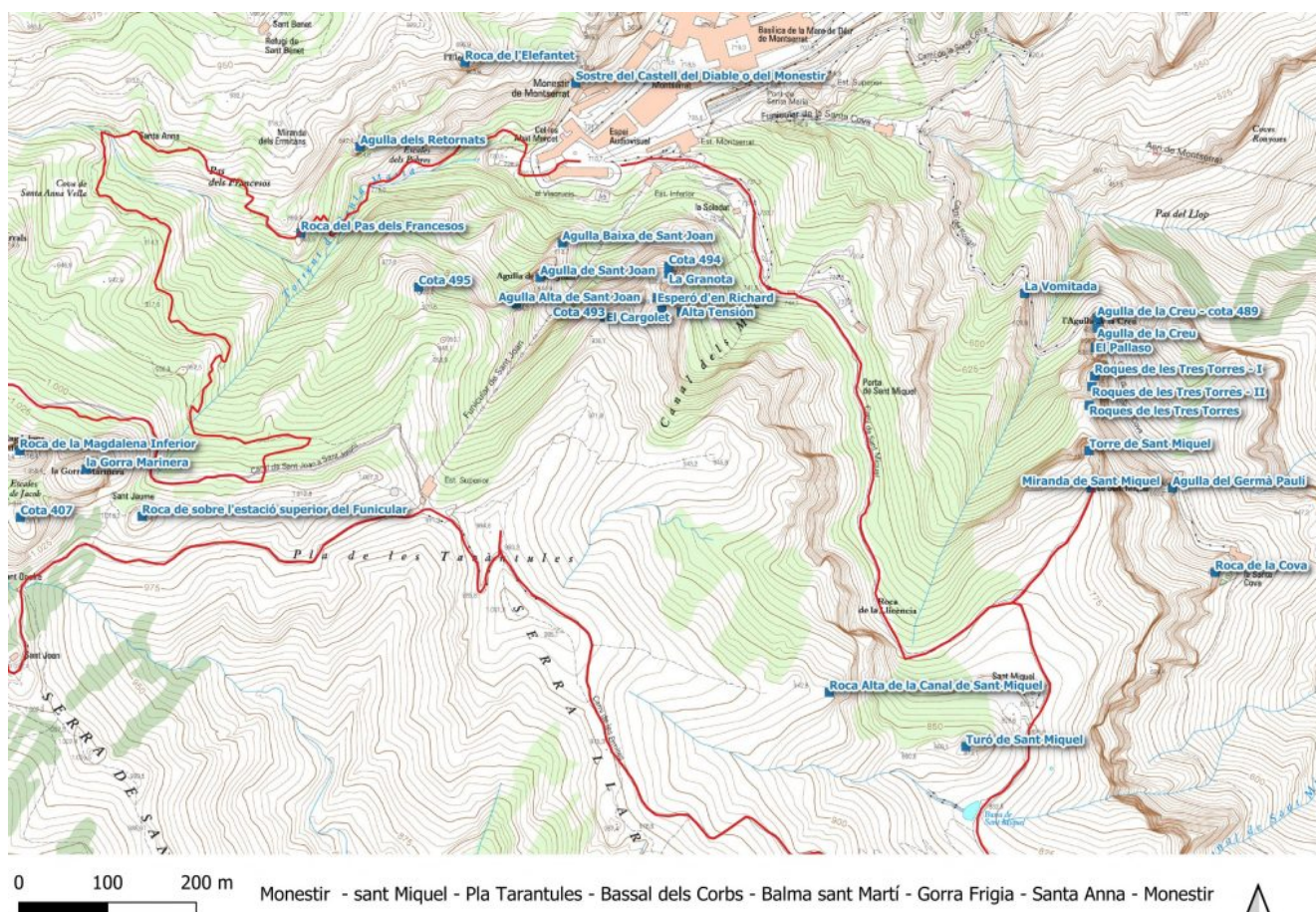
2 hores 27 minuts. Pas dels Francesos. El camí passa per un trau entre roques per on es baixa gràcies a unes escales força dretes: el pas dels Francesos, abans anomenat Estret de Gibraltar o Trencabarralons. Un barraló és una mesura de capacitat per a vi, igual a la quarta part d'una càrrega, que equival a trenta-dos porrons. Unes ziga-zagues ens acosten al buc del torrent de Santa Maria.

2 hores 32 minuts. Pont. Durant uns pocs metres es baixa per dins del buc del torrent de Santa Maria i al final es creu per un pont de fusta, construït després dels aiguats de l'any 2000. Sortida del torrent que queda a la dreta. Continuar baixant per les escales dels Pobres que se situen a peu de roca.

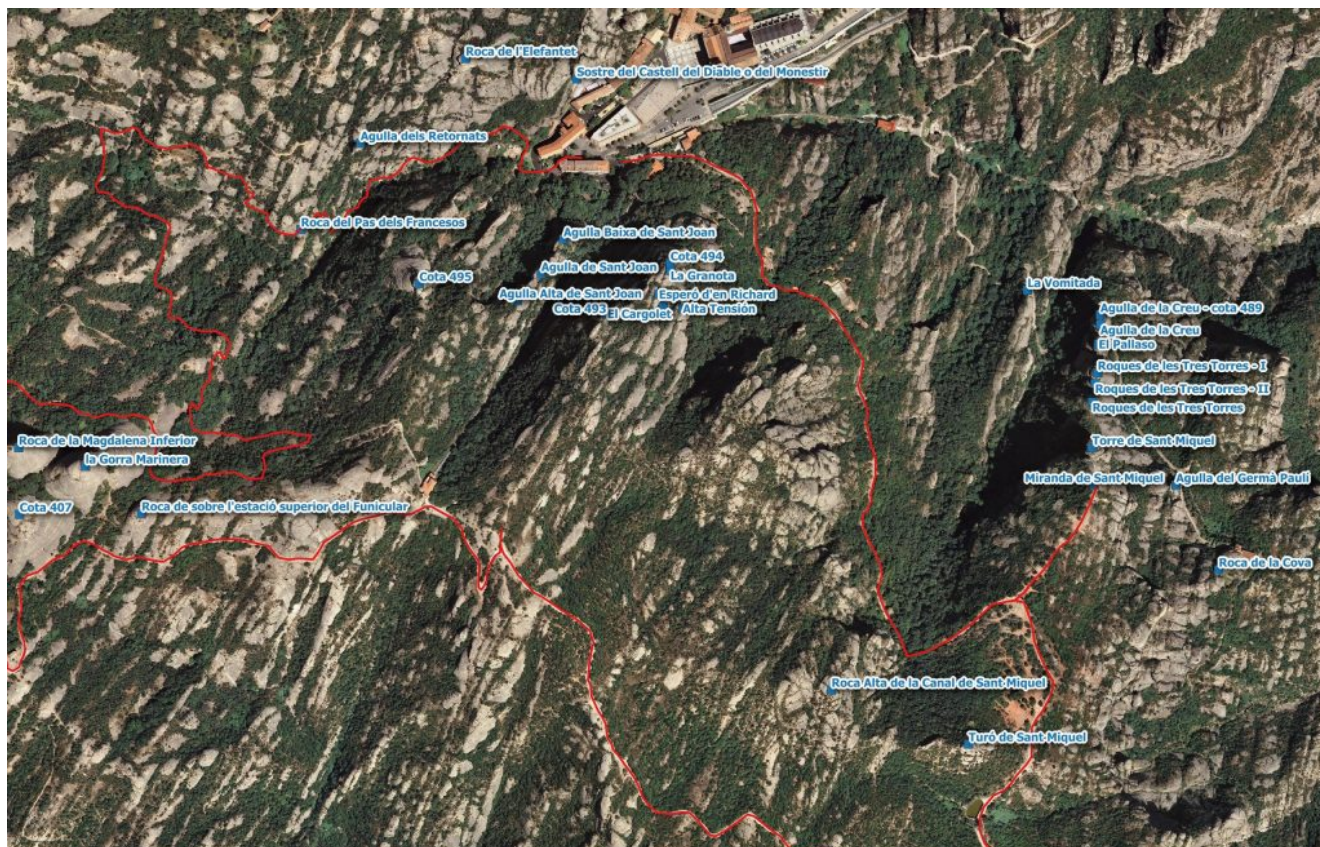
2 hores 36 minuts. Bassal dels Coloms. A l'esquerra del camí queda un antic safareig excavat a la roca. Seguir baixant per les anomenades escales.

2 hores 38 minuts. Pont. Després de baixar per les escales de girar a la dreta per travessar per un pont el torrent de Santa Maria o vall Mala, com s'anomenava antigament. A la dreta queda l'antiga Pedrera, ara abandonada, i actualment inici del nou col·lector que canalitza les aigües d'aquest torrent, que en temps de pluges abundoses baixa impetuosament. Passat el pont comença el camí del Viacrucis i a l'esquerra unes escales menen a la Font del Portal i la plaça Abat Oliba.

2 hores 40 minuts. Plaça Abat Oliba. Baixar per unes escales al costat de la Font del Portal. Aquesta font substitueix l'anterior font feta malbé pels aiguats del juny del 2000. Antigament havia existit en un indret proper l'anomenada Font del Miracle. Arribada a la plaça de l'abat Oliba. Final de l'itinerari.



Monestir de santa Maria - Bassal dels Corbs - Balma de sant Martí - ermita de santa Anna - Monestir de santa Maria

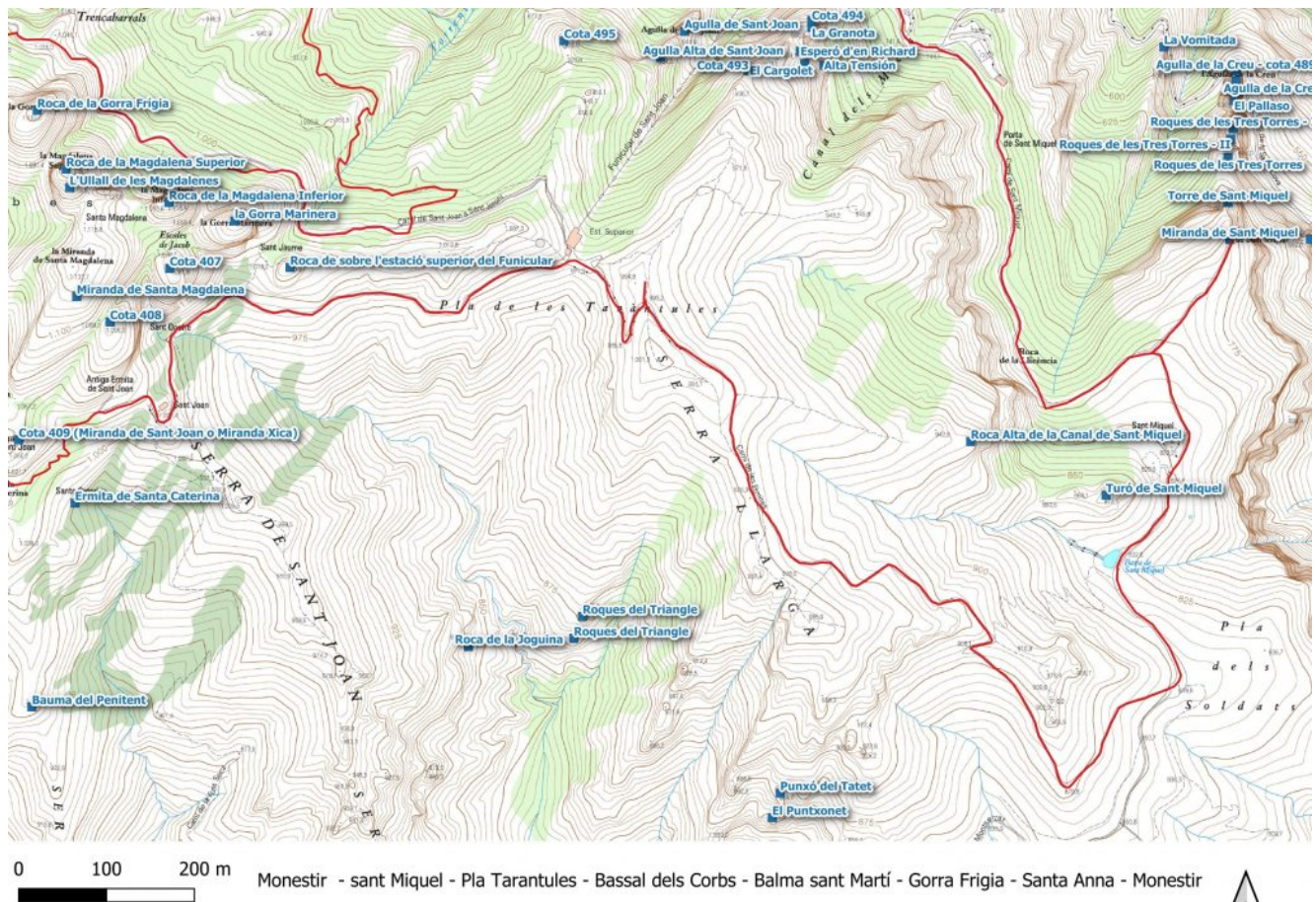


0 100 200 m

Monestir - sant Miquel - Pla Tarantules - Bassal dels Corbs - Balma sant Martí - Gorra Frigia - Santa Anna - Monestir



Monestir de santa Maria - Bassal dels Corbs - Balma de sant Martí - ermita de santa Anna - Monestir de santa Maria



Monestir de santa Maria - Bassal dels Corbs - Balma de sant Martí - ermita de
santa Anna - Monestir de santa Maria

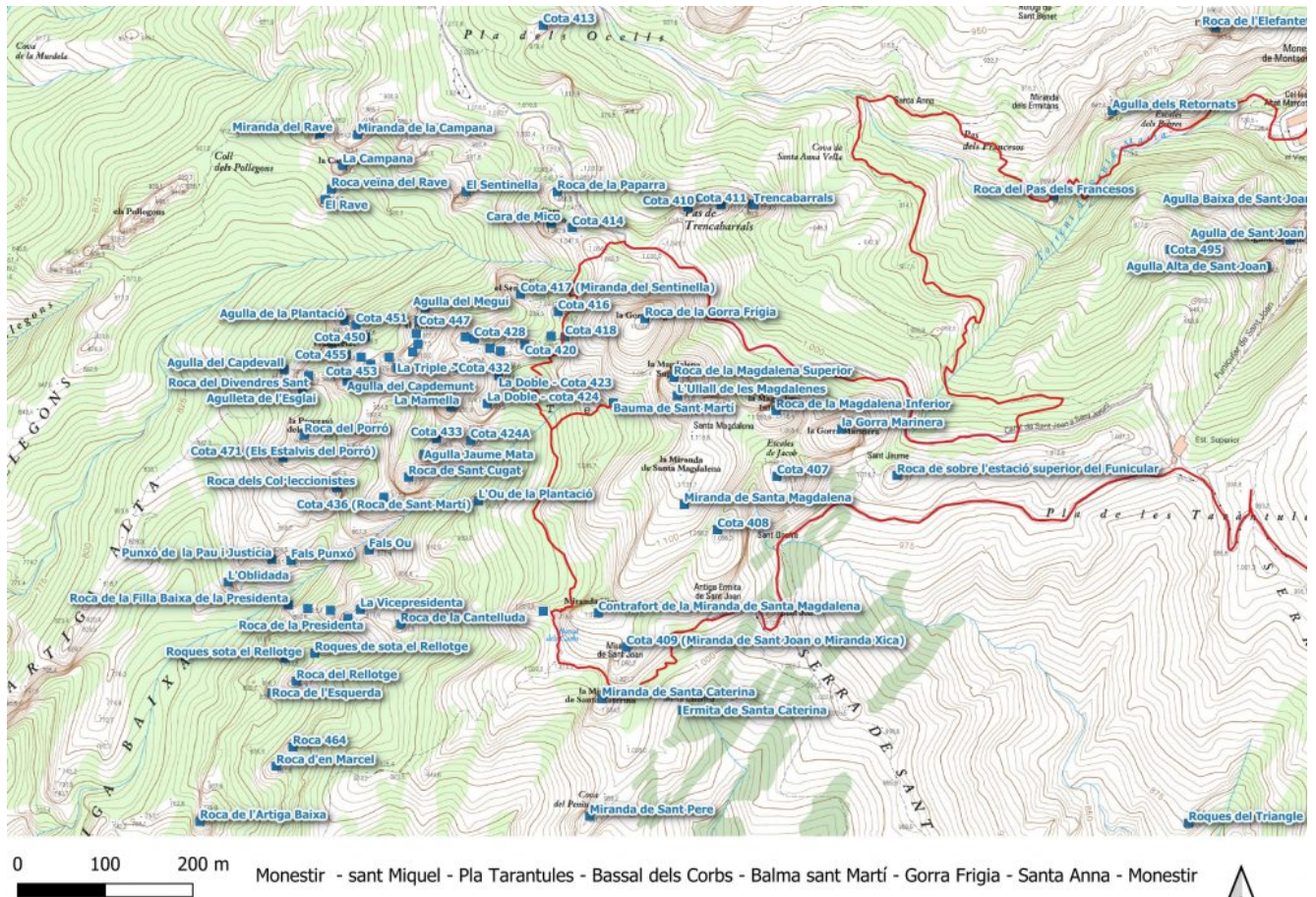


0 100 200 m

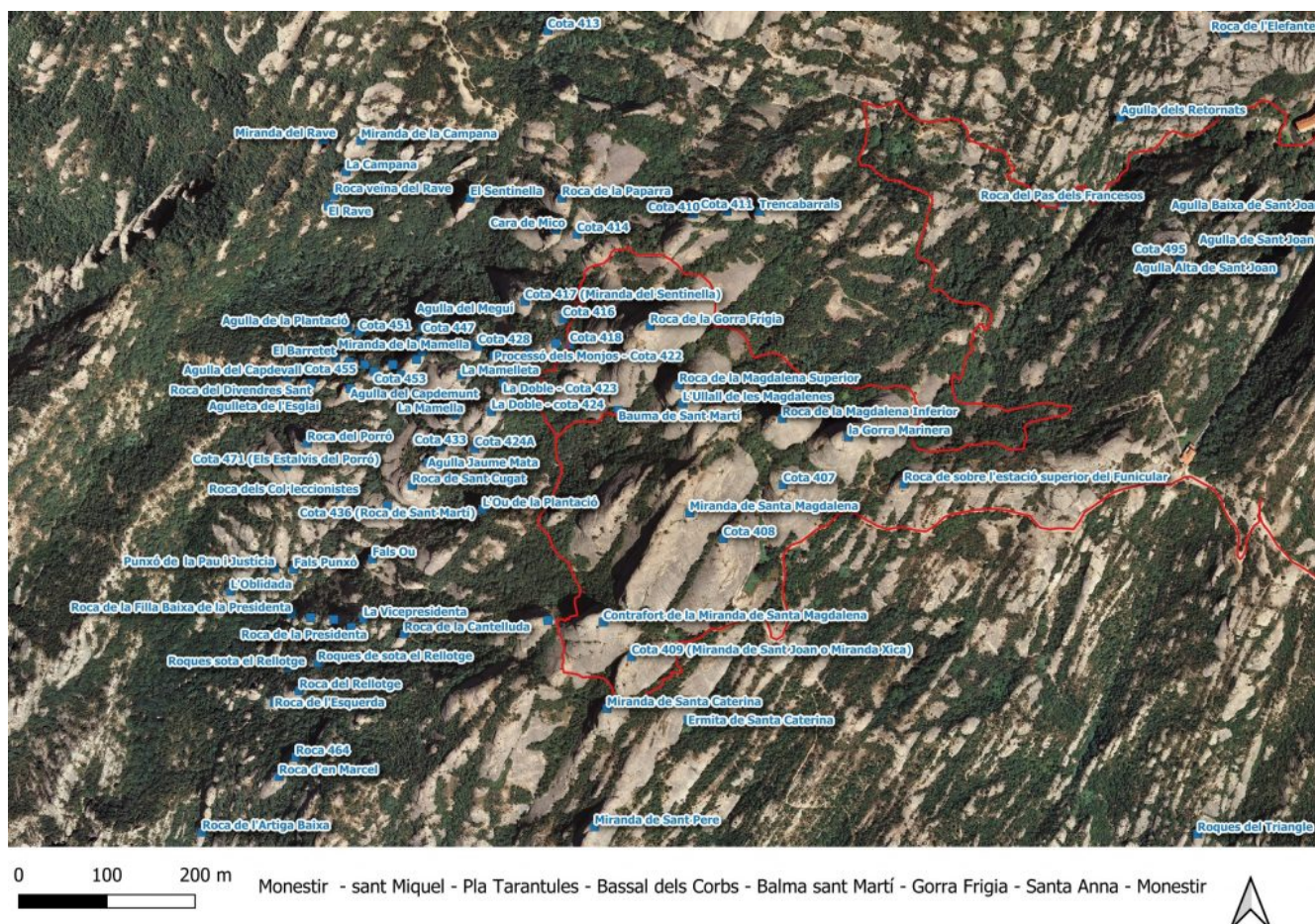
Monestir - sant Miquel - Pla Tarantules - Bassal dels Corbs - Balma sant Martí - Gorra Frigia - Santa Anna - Monestir



Monestir de santa Maria - Bassal dels Corbs - Balma de sant Martí - ermita de santa Anna - Monestir de santa Maria



Monestir de santa Maria - Bassal dels Corbs - Balma de sant Martí - ermita de santa Anna - Monestir de santa Maria



Monestir - sant Miquel - Pla Tarantules - Bassal dels Corbs - Balma sant Martí - Gorra Frigia - Santa Anna - Monestir

Monestir de santa Maria - Bassal dels Corbs - Balma de sant Martí - ermita de santa Anna - Monestir de santa Maria